

רשימות מדיניות רוחו של חוזה רפלו וסופו

הבולשבים את האילויה, שישרישו את הסובי-טיות בגרמניה, ולאחר שיעברו על גופתה של פולין, יקימו מעין „קיסרות קומוניסטית קדושה“ מוולדיבוסטוק ועד הרינוס. תנועת „הספרטקים“, „הפוטשים“ הבלתי פוסקים, תעמולתם הפעילה של הסוכנים הבולשביים, מסעיהם של זינובייב ושל ראדק, כל אלה כווננו למטרה אחת: לזרוע בגרמניה את האנרכיה ולתקוע על חורבותיה של מדינה זו את הדגל האדום המפואר במגל ופטיש. התוצאה היתה הפוכה לגמרה: נמצא, שהרפובליקה הגרמנית ניתנה בידיהם של הגניירלים, שפעלו תחלה מאחורי הקלעים, ומוסקבה נעשתה וואסאל למחצה לגניירלים אלה בעניני הפוליטיקה החיצונית.

ככה בא לעולם חוזה רפלו. עורכיו של חוזה זה לא בקשו לכסות על מובנה של התעודה, תותח מרחיק-לירות, שנועד לעקור את חוזה וירסאי. אם עוד לפני זמן מועט נמצאו חמימים, שדרשו „הוכחה בכתב“ על קיום הסכם צבאי בין מוסקבה לברלין, הנה אותם, שעקבו אחרי „האקטיביות הבוטחת“ של רפלו, לא פקפקו מעולם בשרירותה של „ההסכמה הלבבית“, שאחדה את המטות הראשיים בשתי הבירות.

אקטיביות זו שמשה – לגבי אותם היודעים לראות את העובדות – סתירה לאגדה, שרקמו בני גרמניה ביד-חרוצים, האגדה, כי גרמניה, ש„נשתעבדה“ בתקף „הדיקטט“ של

חוזה רפלו גוסס. אין בכך משום פלא: עכברי הקומאינטרן נמלטים מספינתם של הנאציים.

במשך חמש עשרה שנות שלטונה באחת מן המדינות הגדולות, למדה הדיקטטורה הבולשביית דבר-מה, ביחוד בענין הפוליטיקה החיצונית. אדוני הקרמל, מומחים לקונספירציה לשעבר, נשתנו מעט מעט, ולא בלי עמל, והפכו להיות דיפלומטים מקצועיים.

כבר עברו אותם הימים, שבהם חלמו הקומוניסטים ממוסקבה להכניס את העולם כולו לתוך מסגרת הדוגמות הסכולסטיות שלהם. לגין, ברדפו אחרי „התבערה העולמית“, כמעט נשרף עליו ביתו. וכך, כשהיא שוכחת מלכתחלה את העיקרונות ה„מקודשים“ של שלום-ללא-כבושים ושל זכותם של עמים להגדרה עצמית, התפרצה הדיקטטורה הבולשביית בדרכיה הכבושות של האימפריה, והתאמצה לטבע בדם את פינלנד, את לטביה, את ליטה. משנכשלה בקבולת זו, נסתה ממשלת הסוביטים נסיון מטורף של הסתערות-כידונים על פולניה העצמאית, שבאותה שעה, שנת 1920, לא הייתה עדיין מוצקת ביותר. נסיונות אלה עלו לה, לרוסיה, ביוקר. בשלהם הועמדה המדינה לפרק זמן ממושך תחת מרותו של המיליטריסמוס-גרמני.

כיום אפשר לחשוב את הדבר לברי, שאחרי מפלתו של וילהלם השני, טפחו

וירסאי, השלימה עם התנאים, שהוטלו עליה בשעת שביתת-הנשק. למעשה לא רק שגרמניה עצמה הזדיינה, אלא שספקה נשק, במשך שנים עשרה שנה, גם לבעלת בריתה מרפאלו.

היא ספקה לה, לזו, כל מיני תצרוכה, בעיקר צרכי זיון ותחמושת, שבתוקף חוזה וירסאי לא היתה רשאית לא ליצורם לעצמה גם לא למכרם לאחרים. מדים, מכונות יריה, אקדוחים ארוכי-הקנה, אוירונים, מקלעות, טרקטורים, גזים ושאר חמרים כימיים – כל אלה ניקנו בכמויות עצומות, בין בגלוי ובין בסתר, בין בגרמניה עצמה ובין במחסנים. שיסדו גרמנים בארצות-נכר. אנשי-המטה של גרמניה עמדו בקשרים אמיצים ביותר עם המחלקה הצבאית המיוחדת שעל-יד באות-הבז המסחרית של הסובייטים בברלין, מחלקה, שעבדה בראשותם של קצינים מססיסר, ובפיקוחו של ה"אטשה" הצבאי שעל-יד הצירות הסובייטית. והרי כמה דוגמאות ממשיות לאותה אקטגוריה לגלית-למחצה. בקיץ של שנת 1923 חתמה ממשלת הסובייטים על חוזה של קונצסיה עם בתי-החרושת לאוירונים "יונקרס". עבודו של חוזה זה נעשה במוסקבה, ולשם באו מנהליה של חברת יונקרס, קציני-מטה לשעבר. אחר-כך נמשך המשא-ומתן בברלין, תחת פיקוחו הישר של רוגנהולץ, ראש צי-האוויר הצבאי של הסובייטים. מורשיה של גרמניה הם אנשים, שאין בתלבושת האזרחית הולמת אותם כל-עוקר. בעצות-ההפסקה של המשא ומתן ברשמי מוצא לו רוגנהולץ קורת-רוח להעמיק, ביהוד עם בגרמנים, במפה אחת התלויה על-גבי הקיר, והוא דן בהתלהבות בתבניתן של הפעולות נגד פולניה לצמיד לכנא. בתוקף חוזה

הקונצסיה חייבת חברת יונקרס להעלות את תוצרת האוירונים ברוסיה עד למספר של שלש מאות לשנה, מהם 60 אחוז לסובייטים ו-40 אחוז לגרמניה. שיתוף העבודה עם יונקרס לא יצא אל הפועל, פרצו סכסוכים. הפירמה הגרמנית קבלה כמה מליונים מרק וההתקשרות בטלה. ואולם הקשרים עם יונקרס לא הופסקו: אלה נשארו ספקי הצבא הסובייטי. שנים מן המומחים הסובייטיים, שהשתתפו במשא-ומתן החשאי, שלמו בחייהם מחיר פליטת-פה אחת. בצורת חברה תמימה להובלה אוירית בין מוסקבה לברלין, בשם "דרולופט", נעשתה הממשלה הסובייטית שותף ב"לופט-הנזה", חברת-מסחר גרמנית השייכת כולה לוזרת המלחמה. אותה "דרולופט" משמשת דוגמה טפוסית לדרך, שבה עטפה גרמניה את התעופה הצבאית במסווה של תעופה אזרחית. בשנת 1924 חתמה הממשלה הסובייטית חוזה של "שיתוף עבודה טכני" עם Bayerische Motoren Werke, חברה זו, חברה מסחרית פשוטה כביכול, אינה סוף-סוף אלא סניף למחלקה הצבאית של גרמניה. Bayerische Moto. Werke מקבלת על עצמה להקים ברוסיה בתי-חרושת למוטורים לאוירוני צבא, ולציידם בכול לשם ייצור; ייצור, שמדתו צריכה להגיע לכמה אלפי מוטורים. העבודה תעשה בשיתופה של גרמניה ותחת פיקוחה. חוזה זה נשאר בתקפו עד שנת 1930. באותה תקופה בוטל השלטונות הסובייטיים היו סבורים, שלמדו כבר דיים ויוכלו לעבוד בגפם. אכן, הגרמנים ערכו את הייצור בדרך כזו, שבלא שיתופם לא יוכלו בתי-החרושת הרוסיים למלא את תפקידם. מנהליה של Bayerische Motoren Werke לא חששו לאמר את הדבר מפורש.

חווה מעין זה נחתם גם עם הקבוצה הגרמנית החזקה ביותר שבתעשייה הכימית, Ige Farben. הכימיה הצבאית נתעטפה במסוה של חמרי-צבע לאריגים. שויה של ההספקה השנתית הגיע לסך של מאה מיליון מרקים. וגם כאן, כמו בענין המוטורים לאוירונים, שמרו הגרמנים לעצמם את הניהול הטכני ואת הפיקוח. החוזה בטל בשנת 1930. בשעה שה-Ige סרבה קטיגורית למסור לידי הבולשבים את סודות תוצרתם של החמרים הנחוצים ביותר לכימיה הצבאית. שוב הכריזו השלטונות הצבאיים של הסובייטים על נכונותם להחזיק מעמד בגפם, ושוב עורר הדבר את מהתלותיהם של הגרמנים.

נוכיר עוד את דבר הקונצסיה "החקלאית" המפורסמת, שקבל קרופ בסלך סלסק. הקונצסיה ניתנה בשנת 1923. משהתחיל קרופ הופך את חרבותיו לאתים, נתלהב פתאם התלהבות גדולה לענין גידולם של כבשים רוסיים, וקבל על עצמו לנצל עשרים וחמשה אלף הקטר אדמה באיוו ערבה חרבה. מי שיודע, כי בבתי-החרושת של קרופ, שעוסקים בייצורן של מכונות חקלאיות, קיים חבר-עובדים עצום של מהנדסים וטכנאים צבאיים, שאינם באים אל בית-החרשת אלא פעם אחת בחודש, לקבל את משכורתם, – מי שיודע זאת, יבין על נקלה איזה מיני כבשים מגדל קרופ בסלסק ואיזה מין צמר נותנים לו כבשיו.

בלי ספק יבוא יום ופעילותם של קציני המטה הגרמני בבתי-החרושת, שהוברחו לרוסיה, תגלה כולה. בשיחות פרטיות אין הגרמנים מעלימים, שהם הם יועצי-הטכניקה העיקריים בתעשיית-המלחמה, כמו כן אין בני-הברית של רפלו מסתירים את הקשרים האמיצים שבין

הדיפלומטים הרשמיים של שתי המדינות ובין חברי המטות הראשיים שלהם. הקצינים הגבוהים של הרייכסוויהר – תחת הנהגתו של זקס ושל הבאים אחריו – היו מרובים תמיד בקבלות-הפנים הרשמיות מטעם ציר הסובייטים בברלין, והיו משמשים שם מרכז ההתענינות הכללית.

זו היתה רוחו של רפלו. הקומאינטרן גולל בגרמניה, כבשאר מקומות. את התעמולה הקומוניסטית, והיה קורא את ההמונים המוקסמים להלחם ב"פאשיזם" ובמיליטריזם הגרמני, ובה בשעה היתה הדיפלומטיה הרשמית של הסובייטים פועלת יד ביד עם הריאקציונרים הגרמניים, ובכוון צבאי טהור. שואפי-הנקם הגרמניים התכוננו להלחם ב"וירסאי" עד ספת-דמם האחרונה של חיילי-הצבא האדום. בשוחחם עם הסובייטים היו הגרמנים אומרים להם לפרקים: "ידידים אנו. יתן אלהים ויבוא היום, בו נכה יחד בפולנים ובצרפתים"...

לא לרוסיה, אף לא לממשלת-הסובייטים עצמה, לא היה צורך "להכות בפולנים ובצרפתים". כמו כן לא היה לה לרוסיה צורך "להכות" את האנגלים במזרח. אף-על-פי-כן לא היתה כל מדיניותו של הקרמל, שניתנה בוילהלם-שטרסה, אלא התכוננות למלחמה במנצחים משנת 1918, בעזרתם של השוביניסטים הגרמניים. המניק המשוגע למחצה, טשיטשרין, תערובת של הוזה סלאבופילי וקונספירטור אנרכיסטי, נהל מדיניות "מזרחית". שנחלה כשלון גמור, גם בסין, גם באפגניסטן, גם בפרס. מדיניות זו קבעה מצב של שלום מזוין עם אנגליה, ואולם ברלין הביטה עליה בעין יפה, בתקוה להבנות ממנה בשווקי אסיה. לעומת זה, היתה ברלין מתנגדת בכל כוחותיה לקביעת יחסים תקינים בין רוסיה לצרפת.

על עמודי הפנסים, מוסוליני אסר אף את עצם המלה "קומוניסמוס", הורטי היה נלחם בהם עד חרמה. ואל בין זרועותיהם של האנשים הללו התחכמה גרמניה להביא את ידיה מרפלו. והדברים הגיעו עד כדי כך, שאירע לו, לציר הסובייטים בברלין, לנהל שיחות חשאיות עם דיפלומטים הונגריים, על מנת לקבוע קשרים אמיצים...

סופו של חוזה רפלו היה, שהביא את המלכות השלישית לעולם. דומה, שבתוקף מאורע זה נתפכחה מוסקבה. גרמניה מתכוננת עכשיו להחזיר את ידידי-הקרמל שבקרבה אל תחת צלו של שער ברנדבורג. הקרמל נפגע ורוגז. ואולם יותר מכך חושש הוא מפני האבנטורות, שידידיו מאתמול מתנפלים לתוכן. במשך חמש-עשרה שנה למדו הבולשבים משהו. בעיקר למדו על הצורך לשמור את שלטונם בעצם ידם. הם רואים לאן מוליך פיצוזה של וירסאי. אין להם משום יתרון בכך לעמוד עם היטלר כנגד כל העולם כולו. המלכות השלישית צמאת מלחמה. פחות מבכל זמן אחר תרצה הממשלה הסובייטית לשחק עכשיו משחק קונדוטייר: יש לה דאגות אחרות. המפלה ההכרחית, שתשים קץ לצחצוח החרבות של היטלר, עלולה לעלות לה. לדיקטטורה הסובייטית, בהרבה. המשחק נעשה חמור. הקלף של רפלו נפסד. הספינה הגרמנית מתנודדת. הסובייטים, נוסעיה, נחפזים לעזבה.

ל. וית

תרגם מצרפתית א. ה.

זכורה לנו שיחה אחת, ששוחחנו בשנת 1930 עם אחד מן הדיפלומטים הסובייטיים, שעבד זמן-מה בצרפת. הוא קבל במרירות, שמשנכשל המשאומתן של רקובסקי בענין החובות, שוב אין לה לצירות הסובייטית מה לעשות, והוא מרגיש את עצמו מבודד לגמרי. אפשר היה להמנע מכך, אמר האיש, אילו היינו חותמים על הסכם בענין החובות וקובעים יחסים תקינים. מצד האינטרסים של הדיפלומטיה הרוסית היתה זו המדיניות הטובה ביותר. ואולם... הקומאינטרן סבור אחרת, ויודע הוא מה שהוא עושה...

גרמניה הנטרנית גם היא היתה "סבורה אחרת", והיא היא שהיתה מכוונת את המחוגים בקרמל. מי אינו זוכר את הרשת הסבוכה של האינטריגות והמזימות בוילהלם-שטרסה באביב שנת 1931, בהשתתפותה של רוסיה הסובייטית?

ביקוריהם של תורכים בברלין ובמוסקבה, ביקוריהם של הונגרים ואיטלקים, במלה אחת משחק שחמט, גרוע כמו תמיד, של הדיפלומטים הגרמניים, המשתוקקים ל-קואליציה אמיתית נגד וירסאי. יד אחת עם רוסיה - ועל חשבונה של זו. העוקץ שבדבר היה, שהממשלה של "קהלית-העובדים החפשית שבחפשיות" בקשה ברית עם אותן הממשלות, שהיו רודפות את מפלגות-הקומוניסטים "האחיות" בדרך האכזרית ביותר. קימל פחה היה תולה את הקומוניסטים

פריס (מיוחד לביהר)